

Gelir Dağılımı Bozulmaya Devam Ediyor

18 Eylül 2017 Pazartesi

Kişisel Gelir Dağılımı

Türkiye’de gelir dağılımı araştırması, gelir ve yaşam koşulları araştırması adı altında TÜİK tarafından ve yıllık bazda yapılıyor. TÜİK bu araştırmayı yaparken örnekleme yöntemini kullanıyor ve Türkiye Cumhuriyeti sınırları içindeki bütün yerleşim yerlerini ve tüm hane halklarını kapsama alıyor. Aşağıdaki tablo Türkiye’de gelir dağılımını (Gini katsayısı bazında) 2002 yılından bu yana göstermektedir. 2002 ile 2005 yılları arasında katsayının ölçümü farklı bir anket olan Hanehalkı Bütçe Araştırması anketi sonuçlarına göre yapılıyordu. O nedenle bu tabloya bunları da almakla birlikte yöntem farklılıkları nedeniyle 2002 – 2005 yılları sonuçlarıyla 2006 – 2016 yılları sonuçları arasında bire bir kıyaslama yapılamayacağını vurgulamak isterim. Tabloda son sütunda yer alan P80/P20 oranları; gelirden en fazla pay alan yüzde 20’lik grubun geliriyle en düşük pay alan yüzde 20’lik grubun geliri arasında kaç kat fark olduğunu gösteriyor.

Yıllar	Gini Katsayısı	P80/P20
2002	0,440	
2003	0,420	
2004	0,400	
2005	0,380	
2006	0,428	9,6
2007	0,406	8,1
2008	0,405	8,1
2009	0,415	8,5
2010	0,402	7,9
2011	0,404	8,0
2012	0,402	8,0
2013	0,400	7,7
2014	0,391	7,4
2015	0,397	7,6
2016	0,404	7,7

0,40’lık bir Gini katsayısı gelir dağılımının bozuk olduğunu göstergesidir. Gelir dağılımının adaletli olduğu Kuzey Avrupa ülkelerinde (İsveç, Norveç, Finlandiya) Gini katsayısı 0,25 dolayında, eski sosyalist ülkelerde (Romanya, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Polonya, Macaristan) 0,30’larda bulunuyor.

Gelir dağılımında 2013’den 2014’e geçişte yaşanan düzelme, 2014’den 2015’e geçişte yeniden bozulmaya dönüşmüş ve bu bozulma 2016 yılında da devam etmiş görünüyor. 2010 – 2013 arasında 0,40 düzeyine yerleşen Gini katsayısı 2014 yılında 0,391’e gerilemiş, ardından gelen iki yılda yükselerek yeniden 0,40’ın üzerine çıkmış bulunuyor.

Tablonun son sütununda yer alan ve en yüksek gelir grubuyla en düşük gelir grubu arasındaki farkı gösteren değerlerde 2014’e kadar yaşanan düzelmeye 2015 ve 2016 yıllarında yeniden bozulmaya döndüğü de dikkat çekiyor. Aradaki fark 2014’de 7,4 kata gerilemişken 2016’da 7,7 kata yükselmiş bulunuyor.

Fonksiyonel Gelir Dağılımı

Aşağıdaki tablo bize Türkiye’de fonksiyonel gelir dağılımını 2006 ve 2016 yılları itibariyle karşılaştırmalı olarak gösteriyor.

Yıl	Ücret, Yevmiye	Kâr	Rant	Faiz	Sosyal Transfer	Diğer
2006	44,5	24,2	3,1	6,1	17,8	4,3
2007	43,8	23,2	4,1	7,0	18,2	3,8
2008	46,0	22,4	4,4	4,2	19,1	3,9
2009	46,5	20,4	5,0	5,3	19,6	3,2
2010	47,4	20,2	4,2	4,5	20,5	3,3
2011	48,4	21,4	3,9	3,8	19,4	3,2
2012	49,9	20,4	3,5	3,3	20,0	2,9
2013	51,5	19,6	3,3	3,1	19,7	2,7
2014	52,4	18,5	3,3	2,9	20,1	2,8
2015	52,5	18,8	3,3	2,6	20,0	2,8
2016	52,2	19,8	3,1	2,5	19,6	2,7

Bu tabloya göre Türkiye’de yaratılan gelirden 2016 yılında en büyük payı maaş ve ücret geliri elde edenler almış. Nüfusun en büyük ağırlığını bu kesim oluşturduğu için bu sonuç normaldir. Ücret gelirlerini müteşebbis gelirleri yani kârlar izlemektedir. Rant gelirleri toplam gelirin yüzde 3,1’ini ve faiz gelirleri toplam gelirin yüzde 2,5’ini oluşturmaktadır. Dolayısıyla bu dört gelir türü arasında gelirden en düşük payı faiz geliri almaktadır.

Tablo bize 2015 yılına göre 2016 yılında ücret, rant ve faiz gelirlerinin GSYH’den aldığı paylarda düşüş olduğunu, buna karşılık kârın aldığı payda artış olduğunu gösteriyor. Emeğin karşılığı olan ücretin payının düşmüş, buna karşılık girişimciliğin karşılığı olan kârın payının yükselmiş olması fonksiyonel gelir dağılımında da bozulma olduğunu ortaya koyuyor.

Veriler için kaynak: 2015 ve 2016 verileri için: TÜİK Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması 2016 (<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24579>)
Diğer yıllar için TÜİK sitesi temel istatistikler (<http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>)

Tanımlar üzerine not:

Kişisel gelir dağılımı analizi; bir ekonomide yaratılan gelirin, o ekonomideki kişiler arasında ne şekilde dağıldığını, fonksiyonel gelir dağılımı analizi ise: ücret, faiz, rant, kâr gibi üretim faktörlerinin yaratılan gelirden ne kadar pay aldığını ölçmeye yarayan analizlerdir.

Kişisel gelir dağılımında adaleti ölçmek için kullanılan araçlar içinde en yaygın kullanılanı Gini katsayısıdır. Eğer gelir dağılımı tam anlamıyla eşitse, yani bütün değerler mutlak eşitlik çizgisi üzerindeyse o zaman Gini katsayısı sıfır çıkacak demektir. Gini katsayısı sıfır ile bir arasında değişen bir katsayıdır ve sıfıra yaklaştıkça gelir dağılımı eşitliğinin, bire yaklaştıkça gelir dağılımı eşitsizliğinin arttığını gösterir.

Gini katsayısı ve Lorenz eğrisi hakkında daha ayrıntılı bilgi için kaynak:
<http://www.mahfiiegilmez.com/2016/09/gelir-daglmnda-son-durum.html>